

Instruktioner till

Innovation i företagssektorn 2022-2024

Inledning

Er medverkan är viktig. Det fordras hög svarsfrekvens för att statistiken ska bli rättvisande och tillförlitlig.

Undersökningens syfte

Syftet med undersökningen är att beskriva innovationsaktiviteten bland företag i Sverige. Resultaten från undersökningen används framförallt av departement, myndigheter, intresseorganisationer men även av enskilda forskare och internationella organisationer såsom EU och OECD. Undersökningen följer de internationella riktlinjer som finns beskrivna i Oslomanualen som är framtagen av EU och OECD.

Publicering av resultat

Resultatet av undersökningen kommer att publiceras på SCB:s webbplats:

[Innovation i företagssektorn \(scb.se\)](https://www.scb.se/innovation-i-foretagssektorn)

Visningsexemplar

På uppgiftslämnarsidan (LÄNK) finns ett visningsexemplar av blanketten med instruktioner kring varje fråga. Denna instruktion är ett komplement till visningsexemplaret med ytterligare förtydliganden och exempel.

Uppgiftsskyldighet

Undersökningen är belagd med svarsplikt. Ni är därmed skyldiga att lämna uppgifter i undersökningen. Undantag från uppgiftsskyldigheten gäller fråga 1, 11, 12, 13, 20, 21, 22, 25, 32, 41 och 42. Frågorna är märkta med "frivillig uppgift".

Lokala innovationsindikatorer

I samarbete med EU-kommissionens forskningscenter, Joint Research Center (JRC), innehåller enkäten 11 frågor som syftar till att mäta företagens innovationsaktiviteter och dess drivkrafter/hinder utifrån urbaniseringsgrad. Dessa frågor är frivilliga att besvara och är märkta med "frivillig uppgift".

Definitioner och förklaringar

Definitioner och förklaringar relaterade till innovationsaktiviteter och innovation kommer från Oslomanualens fjärde utgåva (2018). Definitionen av FoU är hämtad från Frascatimanualen (2015).

Innovation

Innovation är en ny eller förbättrad produkt (vara eller tjänst), process eller kombination därav, som **väsentligt skiljer** sig från företagets tidigare produkter eller processer. För att räknas som en innovation ska produkten eller processen även ha **gjorts tillgänglig för potentiella användare eller implementerats** i det egna företaget.¹

En produkt eller process är **inte** en innovation om:

- Förändringen eller uppdateringen är **rutinmässig**. Detta inkluderar uppdatering av t.ex. mjukvara som enbart identifierar och korrigerar fel eller säsongförändringar i produktutbud så som klädmode.
- Förändringen är en **enkel utvidgning eller utbyte** av likvärdig produkt. Detta inkluderar inköp av identiska modeller av redan installerad utrustning eller mindre utvidgning/uppdatering av existerande utrustning eller mjukvara.
- Förändringen enbart är av **estetisk natur**, t.ex. förändringar i färg eller form som inte förändrar funktionen av en produkt².

Innovationsaktiviteter

Innovationsaktiviteter innefattar alla utvecklingsinriktade, finansiella och kommersiella aktiviteter utförda av ett företag **med avsikten att resultera i en innovation**.

Innovationsaktiviteter kan vara pågående, avslutade eller avbrutna. En innovationsaktivitet kan därmed vara en aktivitet som inte ännu, eller alls, resulterar i introduktionen av en ny eller väsentligt förändrad produkt eller process, även om detta var syftet med aktiviteten³.

Oslomanualen definierar åtta typer av aktiviteter som företag kan utöva med syftet att introducera en innovation:

- Forskning och utveckling (FoU)
- Tekniskt skapande, design och andra kreativa aktiviteter
- Marknadsföring och varumärkesprofilering
- Aktiviteter som rör immateriella rättigheter
- Utbildning av personal
- Utveckling av programvara och databaser
- Investeringar i byggnader, maskiner, inventarier och andra materiella anläggningstillgångar
- Ledning och administration av innovationsaktiviteter

¹ OECD, [Oslo Manual 2018 | OECD](#) (OM2018), s.68

² OM2018, s.78-79.

³ OM2018, s.68

Produktinnovation

En produktinnovation är en ny eller förbättrad vara eller tjänst som väsentligt skiljer sig från företagets tidigare varor eller tjänster och som har gjorts tillgänglig för potentiella användare⁴.

Varor och tjänster

Varor är fysiska eller digitala, producerade objekt för vilka en efterfrågan finns. Över dessa objekt kan äganderättigheter etableras och överföras mellan institutionella enheter genom marknadstransaktioner.

Tjänster är resultat av produktionsrelaterade aktiviteter som förändrar förutsättningen för de konsumerande, eller tillhandahåller utbyte av produkter eller finansiella tillgångar. Tjänsten kan inte separeras från dess produktion. Även digitala tjänster avses.

Digitala varor och tjänster

Digitala varor och tjänster kallas även kunskapsfångande produkter. Dessa innefattar tillhandahållande, förvaring, säkring, kommunikation och spridning av digital information som användaren kan nå vid återkommande tillfällen.

Produkternas nyhetsslag

Produkter kan ha olika nyhetsslag, vilka beskrivs nedan.

Produkter enbart nya för företaget

Produkter enbart nya för företaget är varor eller tjänster som väsentligt skiljer sig från företagets tidigare produkter men som är identiska eller snarlika produkter som redan erbjuds på företagets marknad.

Produkter nya både för företaget och företagets marknad

Produkter nya både för företaget och företagets marknad är varor eller tjänster som väsentligt skiljer sig från befintliga varor och tjänster på marknaden företaget agerar på.

Oförändrade eller enbart marginellt förändrade produkter

Oförändrade eller enbart marginellt förändrade produkter är varor eller tjänster som inte skiljer sig väsentligt från tidigare produkter, eller där förändringen enbart är av estetisk karaktär.

⁴ OM2018, s. 70-71.

Processinnovation

En processinnovation är en ny eller förbättrad process för en eller flera funktioner inom företaget. Processen ska väsentligt skilja sig från företagets tidigare processer samt ha implementerats i företaget⁵.

Följande typer av processinnovationer efterfrågas i enkäten:

- Metoder för att producera varor eller tillhandahålla tjänster
- Logistik-, leverans- eller distributionsmetoder
- Metoder för informationsbehandling och kommunikation
- Metoder för redovisning och annan administrativ verksamhet
- Affärsmetoder för att organisera tillvägagångssätt eller externa relationer
- Metoder för arbetsfördelning, beslutsfattande och personalförvaltning
- Marknadsföringsmetoder för reklam, paketering, prissättning, produktplacering eller uppföljningsservice

Start-ups och innovation

Nystartade företag (även kallade start-ups) har särskilda riktlinjer för vad som definieras som en innovation. Enligt definitionen för innovation, nytt eller väsentligt förbättrat från företagets tidigare produkter eller processer, skulle alla aktiviteter som en start-up ägnar sig åt kunna kategoriseras som innovationer. Därför ska produkter och processer för en start-up inte jämföras med dess tidigare verksamhet, utan mot övriga företag på företagets marknad.

En produkt hos ett nystartat företag är en innovation om den väsentligt skiljer sig från produkter som redan är tillgängliga på företagets marknad. Likaså, är en process hos ett nystartat företag en innovation om den skiljer sig väsentligt från processer som används av företagets konkurrenter⁶.

Innovationer med miljöfördelar

En innovation med miljöfördelar är en ny eller väsentligt förbättrad produkt eller process som genererat positiva eller mindre negativa miljöeffekter, jämfört med företagets tidigare produkter eller processer. Produkterna eller processerna ska även ha tillgängliggjorts för potentiella användare eller tagits i bruk.

Miljöfördelen kan vara det främsta målet med innovationen eller en följd av andra mål. Miljöfördelar kan uppstå under produktion av en vara eller tjänst, under konsumtion eller i slutanvändning av en produkt. Slutanvändaren kan vara en individ, ett företag, regering eller liknande.

⁵ OM2018, s. 72-73.

⁶ OM2018, s. 79-80

Mjukvaruutveckling och innovation

Mjukvaruutveckling är en av åtta innovationsaktiviteter enligt Oslomanualen och ingår i utveckling av programvara och databaser. Mjukvaruutveckling och andra databas-aktiviteter inkluderar:

- Utveckling eller inköp av mjukvara, programmeringsbeskrivningar och hjälpmaterial för mjukvara i system och applikationer
- Förvärv, utveckling och analys av databaser eller annan digitaliserad information, inklusive insamling och analys av privata eller offentliga data
- Aktiviteter för att uppgradera eller expandera informationsteknologisystem, inklusive datorprogram, databaser och data mining.

All mjukvaruutveckling är dock inte en innovationsaktivitet.

Mjukvaruutveckling **är** en innovationsaktivitet när:

- Den används för att utveckla nya eller väsentligt förbättrade produkter eller processer

Mjukvaruutveckling **är inte** en innovationsaktivitet när:

- Uppdatering eller utveckling av mindre slag t.ex. enbart förändring av estetisk natur

Med förändringar av estetisk natur menas att förändringen enbart påverkar produktens design och inte påverkar produktens funktion eller den teknik produkten bygger på.

Forskning och utveckling (FoU)

Forskning och utveckling (FoU) består av kreativt och systematiskt arbete med syfte att öka kunskapsmängden samt hitta nya tillämpningar av befintlig kunskap inom vetenskapens alla fält.⁷

För att en aktivitet ska räknas som FoU ska den karaktäriseras av:

- **Nyskapande:** FoU-verksamheten har som syfte att skapa ny kunskap samt hitta nya tillämpningar av befintlig kunskap.
- **Kreativitet:** FoU-verksamheten baseras på originella koncept och hypoteser.
- **Ovisslet:** FoU-verksamhetens utfall går inte att med säkerhet veta på förhand. Ovissheten gäller även åtgången av ekonomiska och personella resurser.
- **Systematik:** FoU-verksamheten utförs systematiskt samt är planerad och budgeterad.
- **Överförbarhet och/eller reproducerbarhet:** FoU-verksamheten avser leda till resultat som potentiellt kan överföras och/eller reproduceras.

Egen FoU

Egen FoU är den FoU som utförts i Sverige av företagets egen personal eller av konsulter i FoU-projekt som letts av företaget, i den egna FoU-verksamheten. Till egen FoU räknas även FoU som gjorts på beställning av andra.

⁷ OECD, [Frascati Manual 2015 : Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development \(FM2015\)](#), s.44

Utlagd FoU

Utlagd FoU är den FoU som företaget gett andra i uppdrag att utföra samt understöd för FoU som företaget lämnat till andra. Detta inkluderar FoU som utlagts på andra företag inom koncernen.

När är produktutveckling FoU?

Produktutveckling innebär arbetet att omvandla en idé eller ett behov till en ny eller förbättrad produkt (en vara eller tjänst). För att utvecklingsarbetet inom produktutveckling ska räknas som FoU ska det bland annat finnas ett väsentligt nyhetsinslag, även för personer som arbetar med utvecklingsarbetet och har god uppfattning om den grundläggande, allmänt använda kunskap och teknik som finns på området. Det ska också finnas en ovisshet om resultaten av produktutvecklingen, som skulle kunna vara negativa. Utvecklingsverksamheten ska inte längre räknas till FoU när kriterierna för FoU (nyskapande, kreativ, oviss, systematisk, överförbar/reproducerbar) inte längre uppfylls.

När är mjukvaruutveckling FoU?

För att mjukvaruutvecklingsprojekt ska räknas som FoU måste de resultera i vetenskapliga och/eller tekniska framsteg, och syftet med projektet ska vara den systematiska lösningen av en vetenskaplig och/eller teknisk osäkerhet.

Mjukvaruutveckling där mjukvaran i sig är slutprodukt eller en del av en slutprodukt utgör FoU om kriterierna för FoU är uppfyllda. Om mjukvaruutveckling i sig självt inte är ett FoU-projekt men en del av ett FoU-projekt, ska det räknas som FoU om mjukvaruutvecklingen är nödvändig för FoU-projektet. Mjukvaruutveckling betraktas även som FoU om det leder till framsteg inom programvaruteknik. Uppdatering, tillägg eller förändring av befintliga program eller system utgör därmed FoU om det resulterar i vetenskapliga eller tekniska framsteg och skapar ny kunskap. Användning av mjukvara för en ny applikation eller nytt syfte utgör i sig inte ett framsteg och räknas inte som FoU.

Exempel på när mjukvaruutveckling **är** FoU:

- Utveckling av nya operativsystem eller programmeringsspråk.
- Design och implementering av nya sökmotorer baserat på originell teknologi.
- Försök att lösa konflikter inom hårdvara eller mjukvara genom omkonstruktion av ett system eller nätverk.
- Skapandet av nya eller mer effektiva algoritmer baserat på ny teknik.
- Skapandet av ny och originell säkerhetsteknik och kryptering.

Exempel på när mjukvaruutveckling **inte är** FoU:

- Utveckling av mjukvaror för affärssystem och informationssystem genom användning av kända metoder och befintliga mjukvaruverktyg.
- Tillägg av användarfunktionalitet i befintliga applikationer.
- Utveckling av webbplats eller mjukvara med hjälp av befintliga verktyg.
- Användning av standardmetoder för kryptering, säkerhetsverifiering samt test av dataintegritet.

- Rutinmässig felsökning av befintliga system och program som sker efter avslutad utvecklingsverksamhet.
- Anpassning av en produkt för en specifik användning där anpassningen inte resulterar i ny kunskap som bidragit till en signifikant förbättring av basprogrammet.

Gränsdragning mellan forskning och utveckling (FoU), och innovation

FoU ingår i Oslomanualens definition av aktiviteter som klassificeras som en innovationsaktivitet. När kriterierna för FoU (nyskapande, kreativ, oviss, systematisk, överförbar/reproducerbar) inte längre uppfylls ska aktiviteten inte räknas som FoU, däremot kan det fortfarande vara innovation. Till skillnad från innovationsaktiviteter kräver innovation att en färdig produkt eller process är framtagen och att denna har **introducerats** till potentiella användare eller **implementerats** i företaget. FoU-aktiviteter avslutas innan innovationen introduceras eller implementeras. Därmed ska all verksamhet som sker efter det att FoU-aktiviteten är avslutad till dess att innovationen är introducerat/implementerad behandlas som innovationsaktiviteter exkl. FoU.

I redovisning av utgifter för FoU och innovation ska ni separera på FoU verksamheten och den övriga innovationsaktiviteten. Samtliga utgifter som rör FoU (egen eller utlagd) ska redovisas på posterna för egen och utlagd FoU. De innovationsaktiviteter eller del av de innovationsaktiviteter som inte uppfyller kriterierna för FoU ska redovisas på posten för innovationsutgifter (exkl. FoU). Utgifter som redovisas för FoU ska **inte** redovisas under utgifter för innovation då detta skapar dubbelräkning av utgifter.

Alla utgifter exkluderar avdragsgill moms och avskrivningar för materiella och immateriella tillgångar.

Allmän information

Undersökningen avser referensperioden 2022-2024. För vissa frågor efterfrågas uppgifter enbart för referensperiodens sista år, 2024.

Alla svar ska avse företagets egen verksamhet i Sverige. Exkludera aktiviteter som sker inom dotterbolag, moderbolag eller systerbolag.

A. Strategier och företagsmiljö

I detta avsnitt ska ni besvara frågor om företagets strategier för att stärka företagets ekonomiska resultat och företagets aktiviteter relaterade till immateriella rättigheter.

B. Innovation

I detta avsnitt ska ni besvara ett antal frågor angående företagets produktinnovationer, processinnovationer och övriga innovationsaktiviteter inkl. FoU.

B1 Produktinnovation

I detta delavsnitt ska ni besvara frågor om företaget har introducerat nya eller väsentliga varor eller tjänster (produkter). I delavsnittet efterfrågas även uppgifter om produkternas nyhetsslag, omsättning från produkter efter nyhetsslag samt vem/vilka som utvecklade produkterna.

B2 Processinnovation

I detta delavsnitt ska ni besvara frågor om företaget har introducerat nya eller väsentligt förbättrade processer samt vem/vilka som utvecklade dessa.

B3 Innovationsaktiviteter inklusive FoU

I detta delavsnitt ska ni besvara frågor om företagets övriga innovationsaktiviteter inklusive FoU.

Här ska ni även redovisa företagets utgifter för Egen FoU, Utlagd FoU och Innovation exkl. FoU under 2024. Alla utgifter ska anges i **tusental kronor**, exempel 100 000 kr skrivs 100. Om exakta uppgifter saknas kan uppskattning göras.

Utgifter för Egen FoU

Till egen FoU räknas den FoU som utförs i Sverige av företagets egen personal eller av konsulter i FoU-projekt som leds av företaget. Till egen FoU räknas även FoU som gjorts på beställning av andra.

Utgifter för egen FoU inkluderar rörelsekostnader och investeringar som uppstår för den egna FoU-verksamheten. I rörelsekostnader respektive investeringar ingår följande.

Rörelsekostnader:

- Ersättning till anställda (lön, traktamenten, arbetsgivaravgifter, ersättning som avser ledning och administration av FoU-arbete)
- Kostnader för konsulter och inhyrd personal
- Material, utrustning eller tjänster som används inom FoU-verksamheten (värme, elektricitet, hyra, reparation, förbrukningsmaterial, leasing av maskiner, licenser för programvaror)

Investeringar:

- Investeringar i byggnader, mark och fastigheter (ny, till- och ombyggnadsarbeten samt köp av byggnader och mark)
- Investeringar i maskiner och inventarier (inköp eller nedlagda utgifter för maskiner, tekniska anläggningar, inventarier, verktyg eller installationer)
- Investeringar i programvaror (inköp eller nedlagda utgifter för programvaror)
- Andra immateriella anläggningstillgångar (inköp av patent, licenser och andra immateriella tillgångar)

Utgifter för egen FoU avser utgifter som uppstått under 2024. Exkludera avdragsgill moms och avskrivningar för materiella och immateriella tillgångar.

Utlagd FoU

Utlagd FoU är FoU som ert företag finansierar men inte själv utför. Räkna även med bidrag som företaget lämnat för FoU till exempelvis universitet och högskolor. Kostnader för konsulter och inhyrd personal (extern personal) ska ingå i utlagd FoU om deras arbete sker utan inblandning, utanför er FoU-verksamhet. Inkluderar även FoU som lagts ut på andra företag inom koncernen.

Utgifter för utlagd FoU avser de utgifter som uppstått under 2024.

Utgifter för innovation exkl. FoU

Detta inkluderar alla utgifter relaterade till företagets innovationsaktiviteter exkl. FoU under 2024. Utgifterna ska redovisas på fyra olika poster: 1. Utgifter för egen personal som arbetar med innovation (exkl. FoU), 2. Utgifter för tjänster eller material inköpta för innovation (exkl. FoU), 3. Utgifter för kapitalvaror för innovation (anskaffning av maskiner, utrustning, mjukvara, immateriella rättigheter, byggnader etc.) (exkl. FoU) och, 4. Övriga utgifter för innovation (exkl. FoU).

Exkludera avskrivningar för materiella och immateriella tillgångar. Utgifter för innovation exkl. FoU avser de utgifter som uppstått under 2024.

B4 Samarbete

I detta delavsnitt efterfrågas uppgifter om företagets samarbete efter samarbetsområde 2022-2024. Om företaget under referensperioden bedrivit samarbete inom forskning och utveckling (FoU) eller andra innovationsaktiviteter (exkl. FoU) efterfrågas även uppgifter om samarbetspartner och lokalisering.

B5 Finansiering och stöd för innovationsaktiviteter inkl. FoU

I detta delavsnitt ska ni uppge om ni har försökt få stöd genom aktiefinansiering eller lånefinansiering. Dessutom ska ni uppge om ni fått offentligt finansierat stöd efter aktör.

B6 Specifika faktorer och åtgärder

I detta delavsnitt efterfrågas uppgifter om konsekvenser av klimatförändringar 2022-2024, risker för företagets aktiviteter 2024 och åtgärder för att minimera risker under 2022-2024.

Frågorna om risker berör olika långa referensperioder. Den första frågan ber er markera vilka risker som var relevanta för företagets aktiviteter under 2024. Därefter är det en fråga som ber er att markera om ni vidtog några åtgärder för de listade riskerna under 2022-2024.

B7 Innovationer med miljöfördelar

Detta delavsnitt handlar om innovationer med miljöfördelar. Avsnittet är uppdelat i tre olika delar: 1. Miljöfördelar som erhållits inom det egna företaget, 2. Miljöfördelar som erhållits vid konsumtion eller slutkonsumtion och, 3. Faktorer som drev företagets beslut att introducera innovationer med miljöfördelar.

Övriga upplysningar

I detta avsnitt kan ni lämna kommentarer gällande övriga upplysningar som ni vill förmedla. Det finns även möjlighet att ange hur lång tid det tog att besvara blanketten. Räkna även med den tid det tagit att sammanställa nödvändiga underlag för att kunna lämna de efterfrågade uppgifterna. *Avsnittet är frivilligt att besvara.*

Tack för er medverkan!